

08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності).

Людмила Сас

к.е.н., викладач кафедри обліку і аудиту

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника

м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності займає чільне місце у діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, у тому числі банківської установи. Бухгалтерський (фінансовий) облік в банках України – це складова системи обліку, що включає сукупність правил, методик та процедур обліку для виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про операції банку зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття відповідних рішень [1]. Л. Кіндрацька з цього приводу зазначає, що в сучасних умовах “бухгалтерський облік нелогічно розглядати тільки як систему спостереження, вимірювання та реєстрації фактів фінансово-господарської діяльності банківської установи” [2, с. 49], його метою є “забезпечення в межах системи бухгалтерського обліку потреб багатьох груп користувачів, інтереси яких істотно відрізняються” [2, с. 49]. Тобто, в системі бухгалтерського обліку банку формується значний обсяг інформації, що дозволяє вирішити низку практичних завдань.

Опрацювання нормативних та економічних джерел [1, 2, 3, 4, 5, 6] свідчить, що бухгалтерський облік банку характеризується певними особливостями.

Регулювання бухгалтерського обліку і звітності в банках здійснює Національний банк України. Відповідальність за організацію та ведення бухгалтерського обліку покладено на керівника банку. Облікові функції виконує бухгалтерська служба, яка складається з відповідних відділів.

Ведення бухгалтерського обліку банку регламентується такими основними документами: ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [3], ЗУ “Про банки і банківську діяльність” [4], Положенням про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України [1], міжнародними стандартами фінансової звітності, національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік банківської діяльності та складання на його основі фінансової звітності ґрунтується на нормах міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням національного законодавства.

Бухгалтерський облік у банках має спільну із загальним бухгалтерським обліком господарюючих суб’єктів методологію, зокрема принципи, методи та завдання. Метою обліку є задоволення інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів. Об’єктами банківського обліку є активи, пасиви та фінансово-господарські процеси, пов’язані зі створенням банківського продукту, його просуванням та розподілом одержаних результатів.

Система бухгалтерського обліку банку передбачає ведення фінансового, управлінського й податкового обліків, які ґрунтуються на одній інформаційній базі та, відповідно, передбачають формування фінансової, управлінської та податкової звітності.

В нинішніх умовах простежується тенденція до все більшої централізації банківського обліку, коли у структурних підрозділах (філіях) складають тільки первинні документи, а зведені документи і фінансову звітність – у центральній бухгалтерії банку-юридичної особи.

Цікавою є будова Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Номер синтетичного рахунку складається з чотирьох знаків. Клас може охоплювати активні, пасивні та активно-пасивні рахунки. Аналітичний рахунок охоплює від п’яти до чотирнадцяти знаків: перші п’ять – регламентовані, інші – формуються відповідно до обраних параметрів аналітичного обліку. Відображення облікової інформації здійснюється спочатку на аналітичних, а вже потім на синтетичних рахунках. Облік на позабалансових рахунках банку ведеться за системою подвійного запису.. З метою організації обліку за потребами управлінського персоналу відкривають рахунки у

восьмому класі “Управлінський облік”, який не поділений на рахунки і субрахунки та не наводиться у балансі.

Банківські операції поділяються на внутрішньобанківські та клієнтські. Для їх обліку призначені відповідні рахунки. Характерною рисою банківського обліку є мультивалютність, тобто відображення операцій в іноземній валюті на тих самих рахунках, що і в національній.

Ведення бухгалтерського обліку та складання звітності банку підлягає обов’язковій аудиторській перевірці з боку внутрішніх і зовнішніх аудиторів.

Таким чином, організація та ведення бухгалтерського обліку є важливою складовою діяльності банку, яка спрямована на забезпечення всезростаючих інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів та характеризується певними особливостями.

Література

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 30 грудня 1998 р. N 566 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG3349.html.

2. Кіндрацька Л. Бухгалтерський облік в управлінні банком / Л. Кіндрацька // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 7. – С. 49-51.

3. ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р., № 996-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

4. ЗУ “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р., № 2121-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

5. Ричаківська В. Розвиток методології бухгалтерського обліку в банках України / В. Ричаківська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 11. – С. 32-42.

6. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: навч. посіб. / С.М. Лобозинська. – К.: Знання, 2007. – 630 с.